

Стари Завет и митови

Предмет: Старозаветна теологија

доц. др Ненад Божовић

Београд, 25.10.2020.

Литература

- Примарна: J. McKenzie, Starozavjetna biblijska teologija, u: Biblijska teologija Starog i Novog zavjeta (prir. M. Zovkić), Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1980, 146-225. (пдф на српском страна 9-12, одељак Митолошко размишљање и Митопејска мисао)
- Додатна: Е. Чапо, Теорије митологије (прев. Д. Стефановић), Слио, Београд 2008.
- Ј. Фреј, Демитологизација, Лексикон библијске егзегезе, Београд 2018.

Литература

- Н. Божовић, Књига постања 2, 4б-3,25 у светлу акадске литературе, докторска дисертација.
- Н. Божовић, „Смисао човековог живота према Пост 2, 4а – 3, 25 и вавилонским митовима“, Видослов 67, Требиње 2016, 81-91.
- Н. Божовић, „Стварање човека у Пост 2, 4б-25 и стварање Енкидуа у Епу о Гилгамешу I, 95-112“, у: Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати (прир. Б. Шијаковић), Београд 2014 (15), 7-27.

Митска слика света и појам мита

- Данас кад кажемо мит мислимо на нешто непостојеће, на причу;
- у древна времена мит је био начин разумевања света, начин на који се разумева и објашњава свет

Школе тумачења митова

- **Натуралистичка школа тумачења митова:** богови су персонализоване природне силе (примери мит Деметра, Персефона и Хадес – мит о промени годишњих доба, Енлил – ветар итд).
- **Астрална школа тумачења митова:** митови говоре о кретању небеских тела
- **Школа магијско-ритуалног тумачења:** митови проистичу из магије, ритуала и култа: Вал и Ашера – небо и земља, додир кише

Школе тумачења митова

- Социо-историјска школа тумачења митова: митови су метафизичка подлога за оправдање социјалних структура – постојеће друштвене хијерархије (пример Енума Елиш, Мардук је врховни бог, Вавилон је центар света, једино је цар икона Божија, остали су слуге)

Митско схватање времена и Стари Завет

- Митска слика света је циклична
- Библијска слика света је историјска, има почетак и трајање, а има и крај, креће се ка неком циљу

Митопејски језик у СЗ

- Бројни антропоморфизми
- Пс 139 „Руке твоје створиле су ме и саздале ме“
- Пс 81 „Седе Бог на сабору богова, међу боговима пресућује“
- Пс 91 „погазићеш лава и змаја“
- ВАЖНО: СЗ користи митопејски језик, али не одражава митску слику света; напротив, СЗ врши извесну „демитологизацију“ древних митских предања примери

Примери демитологизације у СЗ

- Пост 1 говори да материја није вечна и да је њен творац Бог, а да постанак света не бива кроз борбу богова (космогонију) већ само кроз творачку Реч; сунце, месец и звезде настају тек четвртог дана, нема говора ни о каквим божанствима, већ су у питању само створена светила небеска
- Пост 2-3: субверзивна рецепција акадских митова о стварању – за човека је Бог створио свет (Еден), а није човек створен да би радио на пољу и обезбеђивао Богу жртве (као у акадским митовима)
- Пост 6-9: Бог допушта потоп због људског греха, а Еп о Гилгамешу и Атрахазис говоре да је потоп хир богова који ни они сами не могу да контролишу

Однос старозаветних и митских текстова у библистици у 19. и 20. веку

- Откриће старооријенталних текстова (Асурбанипалова библиотека 20. век)
- Babel-Bibel-Streit: Фридрих Делич – „Библија је плагијат вавилонских митова“ (екстремне позиције историјског критицизма)
- После Другог светског рата: извагани однос према односу са митолошким наслеђем (библијски писац је познавао древна митска предања, али их је ослобађао од митског садржаја уколико их је користио у тексту)